
De waarneming van een nachtzwaluw is in Gooi en omstreken een zeldzaamheid. Tientallen jaren geleden was hij broedvogel van de zandgronden in het Gooi, nu vinden we de nachtzwaluw alleen nog in het oosten van het land. Omdat de vogel zo'n liefhebber is van droge, zanderige bodems, is een waarneming bij het moerassige Naardermeer ongewoon.

J.P.M.C. Gorgels

Nachtzwaluw bij Naardermeer

Met enige aarzeling meld ik U hierbij een merkwaardige waarneming, die ik in augustus 1996 deed. Op vrijdagavond 16 augustus begon ik een wandeling over het Laarzenpad langs het Naardermeer. Voor zover ik me nu herinner was het een vrij warme zomeravond. We begonnen aan de Bussumse kant, bij de Karnemelksloot. Je loopt dan eerst langs een sloot in de richting van het bos. Direct na aankomst in het bos vloog vlakbij vanaf de grond een grote bruine vogel op. Mijn eerste gedacht was: Houtsnip!, en de kijker (Leitz Trinovid 10x40) ging direct in de aanslag. Ik kon de vogel, die tussen de bomen weg vloog, gedurende zo'n zes tot zeven seconden goed waarnemen.

De tekening van het verenkleed was inderdaad als van een houtsnip: fraai en fijn getekend warm bruin. Maar tegelijkertijd was het vliegbeeld helemaal niet dat van een houtsnip. De vogel leek veel meer op een sperwer, of een koekoek. Verder viel op dat er op elke vleugel een opvallende witte vlek te zien was, en ook aan de staart beiderzijds een heel duidelijk zichtbare witte vlag. Ik had de gelegenheid me het beeld nauwkeurig in te prenten. De vogel vloog vrij snel, halverwege de boomhoogte slalom-

mend tussen de stammen door, en ging enkele tientallen meters verderop weer naar de grond, en was verder onzichtbaar. Thuisgekomen ging ik op zoek in het boek van Lars Jonsson, en kwam er aanvankelijk niet uit. Mij stond niet voor ogen welke vogel er zulke opvallende witte vlekken combineert met een houtsnip-achtige tekening. De houtsnip viel af, en de koekoek ook. Ook sperwer kwam niet in aanmerking. Al bladerend en terugbladerend viel mijn oog op de nachtzwaluw. Nu had ik nog nooit in Europa een nachtzwaluw gezien, maar toch wel ervaring met dergelijke vogels. Die ervaring dateert uit de zomer van 1994. Ik woonde toen in juli in New Orleans een congres bij. Op een avond zat ik met een collega te eten in een restaurant aan de overkant van de Mississippi. De rivier maakt daar een bocht, en ter plaatse van het restaurant is er langs de oever een vrij brede rietkraag. Boven de rietkraag vloog een tiental grote donkere vogels, die de indruk maakten als een donker soort stern. Ze waren kennelijk op de insectenjacht, dwars door elkaar kruisend als sterns, een beetje vlinderachtig, met een vrij trage vleugelslag. Gewoontegetrouw heb ik op reis altijd een trouwe metgezel: een Zeiss 8x20 opvouwbaar kijktje. Ook had ik de "Birds of North

America" bij me, van Robbins e.a. We besloten eens op ons gemak te kijken of we deze vogels op naam konden brengen. Sterns en meeuwen leverden niets op, en ook toen gingen we aan het bladeren. Hoewel de schemering snel inviel, konden we vele minuten lang uitstekend waarnemen. De determinatie was tenslotte dan ook eenduidig: Common Nighthawk (Chordeiles minor).

Achteraf gezien herinnerde de vogel bij het Naardermeer me sterk aan het vliegbeeld en de vleugelslag van de Amerikaanse nachtzwaluw bij New Orleans. Maar ... nachtzwaluw bij het Naardermeer?? Natuurlijk weet ik het niet voor 100 procent zeker. Na lang aarzelen, waar U dunkt me wel begrip voor heeft, meen ik toch zo zeker van mijn zaak te zijn, dat ik U dit meld. Maar tegelijk wil ik U de vraag voorleggen, of U meer waarnemingen of vermoedelijke waarnemingen kent van .. nachtzwaluw .. bij het Naardermeer?

Naschrift van de redactie

De waarneming van de nachtzwaluw - want dat was het zonder twijfel - is niet zo vreemd als het lijkt. In ons boek "Vogels tussen Vecht en Eem" worden vijf waarnemingen uit de maanden augustus/september gemeld.

Drie daarvan werden net als bij de waarneming van de heer Gorgels in een vochtige omgeving gedaan, namelijk twee bij het Laarder Wasmeer en een bij het Hilversums Wasmeer.

Er worden in de trekperiode wel eens meer waarnemingen op plaatsen buiten de karakteristieke nachtzwaluwbiotopen gedaan. Zo nam Inge Mes van

Natuurmonumenten eind september 1996 een nachtzwaluw waar op een weg in de Alblasserwaard.